

7 ΗΜΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

20 Σεπτεμβρίου 2024, Τεύχος 515

Η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε κρίσιμο σταυροδρόμι

Στις αρχές Σεπτεμβρίου το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) δημοσίευσε, στα πλαίσια του θεσμικού του ρόλου, μια έκθεση που εξετάζει την απορρόφηση των κονδυλίων του ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εκτέλεση των επενδύσεων, δράσεων και των μεταρρυθμίσεων που απαρτίζουν τα Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) των 27 χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ27) και δικαιούχων του Ταμείου.¹ Τα συμπεράσματα της έκθεσης αυτής καθώς και η πορεία υλοποίησης του ΤΑΑ αφορούν άμεσα την Ελλάδα:

Πρώτον, η Ελλάδα είναι, αναλογικά με το μέγεθος της οικονομίας της, ο μεγαλύτερος δικαιούχος του ΤΑΑ, με το σύνολο των ευρωπαϊκών πόρων που της αναλογούν να αντιστοιχεί στο 20% του ΑΕΠ της κατά το 2021, έτος εκκίνησης του Ταμείου.

Δεύτερον, βγαίνοντας από μια σειρά αλληπάλληλων κρίσεων (Παγκόσμια Χρηματοοικονομική Κρίση, ελληνική κρίση χρέους και επώδυνη προσαρμογή, πανδημία COVID-19, ενεργειακή κρίση), η Ελλάδα έχει βιώσει τρία συναπτά έτη ισχυρής οικονομικής μεγέθυνσης για πρώτη φορά μετά από μια δεκαπενταετία. Η συνέχιση αυτής της πορείας βραχυ-μεσοπρόθεσμα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την υλοποίηση των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από το ΤΑΑ. Επιπλέον, η ολοκλήρωση των πιο σημαντικών από αυτές τις επενδύσεις, σε συνδυασμό με τον βαθμό και το εύρος της εφαρμογής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο ελληνικό ΕΣΑΑ «Ελλάδα 2.0» θα θέσουν σε μεγάλο βαθμό τις βάσεις για την πορεία της ελληνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα.

Τρίτον, ο βαθμός επιτυχίας στην εφαρμογή των ΕΣΑΑ και τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από τη διαδικασία υλοποίησής τους μπορεί να καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό, όχι μόνο τη φύση τυχόν νέων αντίστοιχων ταμείων, αλλά και τη μορφή και λειτουργία των μελλοντικών προγραμμάτων συνοχής (τα οποία στην Ελλάδα υλοποιούνται μέσω των ΕΣΠΑ), από τα οποία η Ελλάδα είναι από τους μεγαλύτερους ωφελημένους, με πόρους που αντιστοιχούν στο 11,8% του ΑΕΠ του 2021 συνολικά για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2021–27).

Η έκθεση του ΕΕΣ διαπιστώνει ότι αν και έχει σημειωθεί πρόοδος στην υλοποίηση των επενδύσεων, δράσεων και μεταρρυθμίσεων του ΤΑΑ, παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις πανευρωπαϊκά. Συνεπώς, απαιτούνται ενέργειες και τροποποιήσεις στον τρόπο εκτέλεσης και παρακολούθησης των ΕΣΑΑ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κινητοποίηση από τις εθνικές αρχές υλοποίησής τους στις επιμέρους χώρες ώστε να μπορέσουν τα σχέδια να ολοκληρωθούν πριν την προθεσμία του 2026.

¹ Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, “Απορρόφηση των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας”, Ειδική Έκθεση 13/2024, διαθέσιμη στο <https://www.eca.europa.eu/el/publications/SR-2024-13>.

Συγγραφείς

Θεόδωρος Ράπανος
Ερευνητής Οικονομολόγος, PhD
trapanos@eurobank.gr

Το ΕΕΣ αναφέρει μια σειρά από αιτίες που οδήγησαν στην καθυστέρηση της εκτέλεσης των ΕΣΑΑ των περισσότερων χωρών, τους οποίους θα μπορούσαμε να διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες:²

Η πρώτη αφορά σε υπερβάσεις προθεσμιών και κόστους από τα κράτη-μέλη. Οι πιο συνήθεις λόγοι είναι η υποεκτίμηση του απαιτούμενου χρόνου λόγω των νομικών, οικονομικών και διοικητικών διαδικασιών που απαιτούνταν για τη την εκκίνηση κάποιων έργων και η υπέρβαση του αρχικά εγκεκριμένου προϋπολογισμού λόγω των διαταραχών στην εφοδιαστική αλυσίδα του πληθωριστικού κύματος της περιόδου 2022–2023.

Η δεύτερη αιτία καθυστερήσεων ήταν η αβεβαιότητα σχετικά με τις τεχνικές και νομικές προϋποθέσεις υλοποίησης ορισμένων έργων του ΤΑΑ. Καθώς –σε αντίθεση με το Ταμείο Συνοχής (δηλαδή το ΕΣΠΑ στην περίπτωση της Ελλάδας)– είναι η πρώτη φορά που λειτουργεί το ΤΑΑ, δεν ήταν ξεκάθαρες όλες οι τεχνικές και νομικές λεπτομέρειες, ενώ συχνά προέκυπταν εν δυνάμει διενέξεις μεταξύ των εγκεκριμένων από την ΕΕπ ΕΣΑΑ των χωρών και γενικότερων κανονισμών και οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως για παράδειγμα η «αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον αποφασίστηκε από την ΕΕπ η γενική αναθεώρηση των ΕΣΑΑ των χωρών, καθώς θωρήθηκαν αναγκαίες τροποποιήσεις τόσο στα χρονοδιαγράμματα όσο και στα ενταγμένα έργα. Στη λήψη αυτής της απόφασης συνέτεινε και ένας άλλος λόγος: Όταν το 2020 θεσπίστηκε το ΤΑΑ, μόνο 7 από τις 27 χώρες επέλεξαν να υποβάλουν αίτημα για το δανειακό σκέλος του, με τις 3 από αυτές μάλιστα να μην εξαντλούν την ποσόστωσή τους (Σχήμα 1). Οι υπόλοιπες χώρες είτε είχαν τη δυνατότητα να δανειστούν μεμονωμένα από τις αγορές με ευνοϊκότερους όρους από αυτούς του ΤΑΑ, είτε θέλησαν να αποφύγουν μια περαιτέρω δημοσιονομική επιβάρυνση. Όταν όμως το 2023 η ΕΕπ αποφάσισε την αναδιανομή των αρχικά αζητήτων πόρων του ΤΑΑ, οι συνθήκες στις διεθνείς αγορές είχαν αλλάξει ριζικά, οδηγώντας 5 επιπλέον χώρες να αιτηθούν δανείων και 4 από τις αρχικές 7 να ζητήσουν επιπλέον δάνεια, με την Ελλάδα να αυξάνει την κατανομή της κατά €5 δισεκ., στα €17,7 δισεκ.³

Παρόλα αυτά, το ΕΕΣ θεωρεί ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος για εκ νέου καθυστερήσεις καθώς κάποια από τα προβλήματα που οδήγησαν εξαρχής σε καθυστερήσεις, όπως η πολυπλοκότητα των κανονισμών και των διαδικασιών, η απουσία τεχνικής εξειδίκευσης και η έλλειψη πρωτύτερης εμπειρίας, καθώς είναι η πρώτη φορά που εφαρμόζεται ένα τέτοιο πρόγραμμα, παραμένουν. Μία παράταση του ορίζοντα ολοκλήρωσης των ΕΣΑΑ θα μπορούσε να αποτελέσει μια έσχατη λύση σε περίπτωση που αδυναμία έγκαιρης υλοποίησης εγείρει τον κίνδυνο απώλειας των σχετικών πόρων.

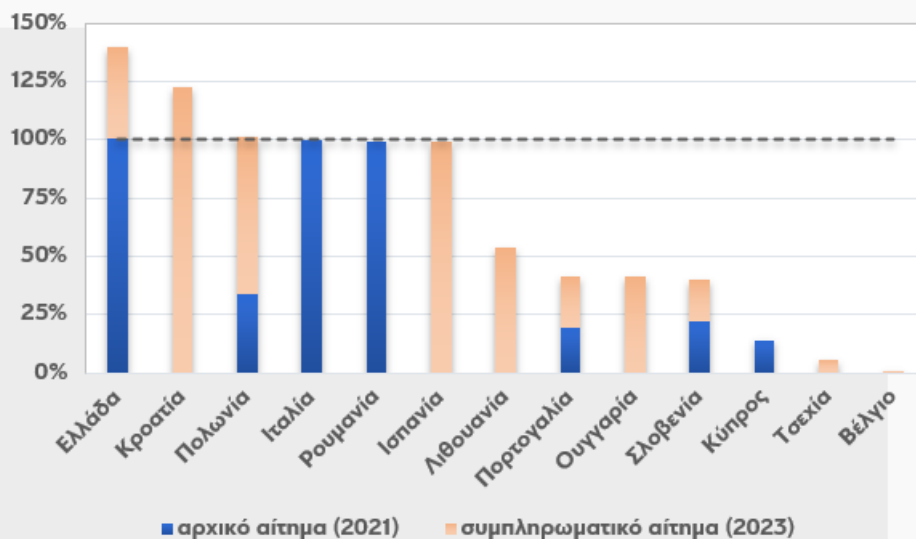
Δυστυχώς η απευθείας παρακολούθηση της ακριβούς πορείας των έργων που χρηματοδοτούνται από τις επιχορηγήσεις και τα δάνεια του ΤΑΑ είναι πολύ δύσκολη, ενίοτε και αδύνατη λόγω της μη

² Στις γενικές αιτίες που αναλύονται στην έκθεση του ΕΕΣ θα μπορούσαμε να προσθέσουμε δύο ακόμα που αφορούν χώρες με ειδικά χαρακτηριστικά. Πρώτον, ορισμένες χώρες με μικρές αναλογικά επιχορηγήσεις από το ΤΑΑ αμέλησαν να υποβάλουν έγκαιρα τα ΕΣΑΑ τους και επακολούθως τα αιτήματα πληρωμής, θεωρώντας πιθανώς ότι το διοικητικό και χρονικό κόστος ευκαιρίας τους θα ήταν δυσανάλογο προς το όφελος. Η Ολλανδία, για παράδειγμα, έχει λαμβάνειν από το ΤΑΑ χρηματοδότηση ίση με το 0,56% του ΑΕΠ της (δηλαδή λιγότερο από 0,1% του ΑΕΠ της ετησίως κατά μέσο όρο). Δεύτερον, η Ουγγαρία και για μεγάλο διάστημα η Πολωνία βρίσκονταν σε πολιτική διένεξη με την ΕΕπ, αρνούμενες να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις απαραίτητες για την έγκριση των ΕΣΑΑ τους.

³ Η Ελλάδα, μαζί με την Κροατία, ήταν οι μόνες χώρες που έλαβαν κατ' εξαίρεση πίστωση μεγαλύτερη από το όριο που προβλεπόταν στον κανονισμό του ΤΑΑ. Το Βέλγιο και η Τσεχία έκαναν ελάχιστη χρήση της δυνατότητας λήψης δανείων για να καλύψουν κενά που είχαν προκύψει στα αρχικά ΕΣΑΑ τους.

δημοσιοποίησης των σχετικών στοιχείων από τις περισσότερες χώρες κάτι που επισημαίνεται και στην έκθεση του ΕΕΣ. Συνεπώς η αξιολόγησή της θα πρέπει να γίνει βάσει έμμεσων δεικτών.

Σχήμα 1: Κατανομή των δανείων του ΤΑΑ

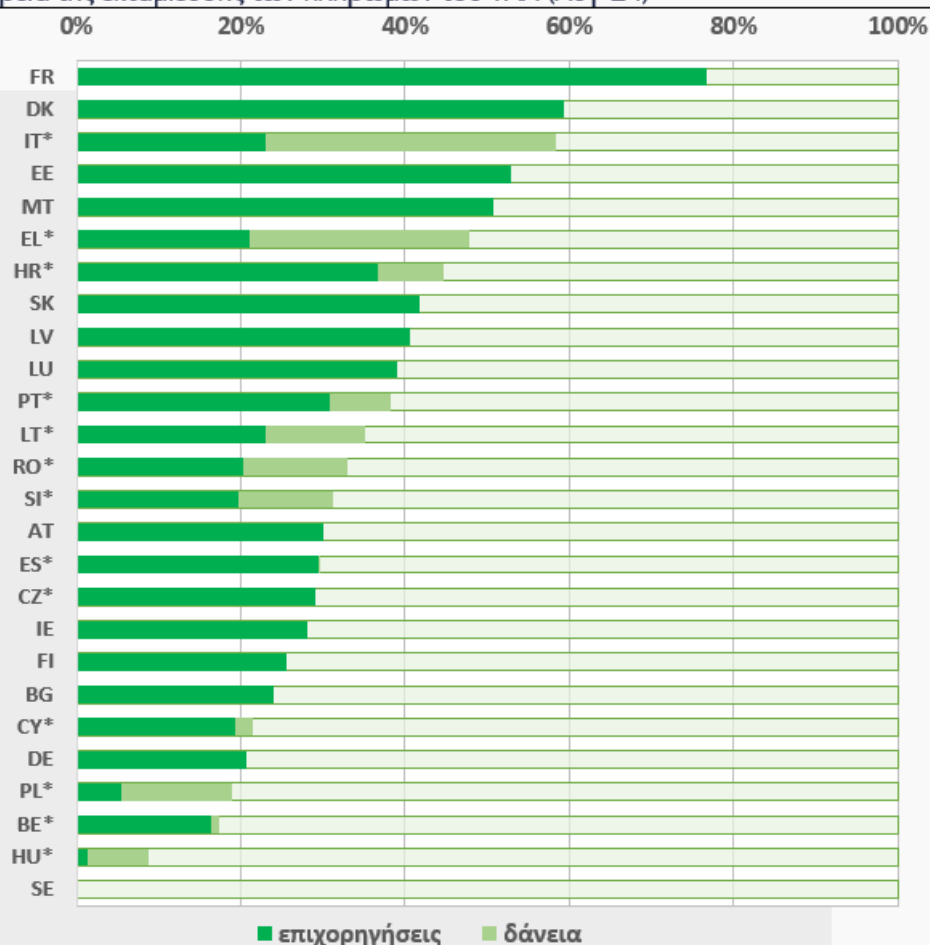
Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurobank Research

Δεδομένων των γενικότερων προβλημάτων που προαναφέρθηκαν αλλά και των δυσλειτουργιών που παραδοσιακά χαρακτηρίζουν το ελληνικό κράτος και την ελληνική δημόσια διοίκηση, η μέχρι τώρα πορεία της εκταμίευσης των δόσεων του ΤΑΑ είναι αρκετά ικανοποιητική: Η Ελλάδα έχει ήδη λάβει τους μισούς (47,9%) σχεδόν από τους πόρους που έχει λαμβάνειν από το ΤΑΑ, σημειώνοντας την έκτη καλύτερη επίδοση στην ΕΕ27 (Σχήμα 2). Σε απόλυτα μεγέθη, έχουν εκταμιευτεί από την ΕΕ €17,2 δισεκ. από το συνολικό πακέτο των 36 δισεκ. Πιο συγκεκριμένα, από το σκέλος των επιχορηγήσεων έχει λάβει €7,6 δισεκ. (το 42% του συνολικού ποσού) και από το σκέλος των δανείων €9,6 δισεκ. (το 54% του συνολικού ποσού). Επιπλέον, στις αρχές του Σεπτεμβρίου η Ελλάδα έλαβε θετική προκαταρκτική αξιολόγηση για την εκταμίευση της τέταρτης δόσης των επιχορηγήσεων του ΤΑΑ, ύψους €1 δισεκ.

Ωστόσο, η πορεία της εκταμίευσης δεν μπορεί από μόνη της να παράσχει αξιόπιστη πληροφόρηση για την ουσιαστική πρόοδο στην αξιοποίηση των πόρων του ΤΑΑ: σε αντίθεση με την πρακτική που ακολουθείται για τα συγχρηματοδοτούμενα από ΕΣΠΑ έργα, το «ξεκλείδωμα» των δόσεων του ΤΑΑ εξαρτάται από την επίτευξη συγκεκριμένων οροσήμων και στόχων, τα οποία μπορεί να μην σχετίζονται απαραίτητα με την πρόοδο των έργων τα οποία πρόκειται να χρηματοδοτήσουν. Επιπλέον, καθώς όπως επισημαίνεται και στην Έκθεση του ΕΕΣ, το ύψος της εκάστοτε δόσης δεν βασίζεται στο εκτιμώμενο κόστος της επίτευξης των οροσήμων και των τιμών-στόχου, οι προαναφερθέντες δείκτες, αν και ενδεικτικοί, δεν παρέχουν μια αξιόπιστη σύγκριση της πορείας υλοποίησης των έργων και των μεταρρυθμίσεων στις διάφορες χώρες.

Ένα πιο αξιόπιστο μέγεθος για την παρακολούθηση της σχετικής προόδου των χωρών αποτελεί το ποσοστό των οροσήμων και στόχων που έχουν επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Σύμφωνα με την έκθεση του ΕΕΣ, στο τέλος του 2023 η Ελλάδα βρισκόταν στην ενδέκατη θέση μεταξύ 27 χωρών, σημειώνοντας επίδοση 26%, σημαντικά υψηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Σχήμα 2: Η πορεία της εκταμίευσης των πληρωμών του TAA (Αυγ-24)

*χώρες που κάνουν χρήση της δυνατότητας λήψης δανείων μέσω του TAA
 Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat, Eurobank Research

Όπως προκύπτει επομένως από τους παραπάνω δείκτες, το σχέδιο Ελλάδα 2.0 έχει μέχρι στιγμής προχωρήσει με ικανοποιητικούς ρυθμούς. Η πορεία του όμως στο εξής αναμένεται να είναι αρκετά πιο απαιτητική, για δύο λόγους:

Πρώτον, το νέο ΕΣΑΑ που υπέβαλε η Ελλάδα τον Ιουλ-23 και εγκρίθηκε στην τελική του μορφή – μετά από νέες μικρές τροποποιήσεις– τον Ιουλ-24, ήταν αρκετά πιο οπισθοβαρές από το αρχικό, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά (Πίνακας 1) –όπως εξάλλου και τα αναθεωρημένα ΕΣΑΑ των περισσότερων χωρών. Σύμφωνα με το ΕΕΣ, το 95% των επενδύσεων και πάνω από το 60% των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» είναι προγραμματισμένες να ολοκληρωθούν κατά το δεύτερο μισό της προγραμματικής περιόδου, δηλαδή κατά την τριετία 2024–2026. Επιπρόσθετα, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις αυτές δεν είναι μόνο περισσότερες αριθμητικά, αλλά είναι και οι πιο σημαντικές για τη μελλοντική πορεία της οικονομίας και παράλληλα οι πιο απαιτητικές. Κατά την πρώτη τριετία, τα περισσότερα ορόσημα αφορούσαν την ψήφιση νόμων, την εκπόνηση σχεδίων και μελετών και την προκήρυξη διαγωνισμών· κατά τη δεύτερη τριετία, αφορούν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, την ολοκλήρωση των έργων, ενώ υπεισέρχεται και η επίτευξη ποσοτικά μετρήσιμων στόχων.

Πίνακας 1: χρονοδιάγραμμα υποβολής αιτημάτων πληρωμής για
(α) τις επιχορηγήσεις και (β) τα δάνεια του ΤΑΑ για το σχέδιο «Ελλάδα 2.0»

(α)	αρχικό σχέδιο	αναθεωρημένο σχέδιο	υποβολή	(β)	αρχικό σχέδιο	αναθεωρημένο σχέδιο	υποβολή
E1	2021 T4	2021 T4	2021 T4	Δ1	2021 T4	2021 T4	2021 T4
E2	2022 T2	2022 T3	2022 T3	Δ2	2022 T4	2022 T3	2022 T3
E3	2022 T4	2023 T2	2023 T2	Δ3	2023 T4	2023 T4	2023 T4
E4	2023 T2	2024 T2	2024 T2	Δ4	2024 T4	2024 T2	2024 T2
E5	2023 T4	2024 T4	εκκρεμεί	Δ5	2025 T4	2024 T4	εκκρεμεί
E6	2024 T2	2025 T2	εκκρεμεί	Δ6	2026 T2	2025 T2	εκκρεμεί
E7	2024 T4	2025 T4	εκκρεμεί	Δ7	—	2025 T4	εκκρεμεί
E8	2025 T2	2026 T2	εκκρεμεί	Δ8	—	2026 T3	εκκρεμεί
E9	2025 T4	2026 T3	εκκρεμεί				

Με **κόκκινο** επισημαίνονται τα αιτήματα που υποβλήθηκαν με καθυστέρηση, ενώ με **πράσινο** τα αιτήματα που υποβλήθηκαν νωρίτερα, σε σχέση με τα προβλεπόμενα στις επιχειρησιακές ρυθμίσεις του εκάστοτε ισχύοντος ΕΣΑΑ, τα οποία επισημαίνονται με **έντονα** γράμματα.

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργείο Οικονομικών, Eurobank Research

Δεύτερον, αυτό που θα καθορίσει τη συμβολή του ΤΑΑ στην οικονομική ανάπτυξη είναι η ουσιαστική υλοποίηση των επενδύσεων και η απρόσκοπτη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, δεν αντικατοπτρίζονται απαραίτητα στις επιδόσεις αναφορικά με την εκταμίευση των πόρων ή την επίτευξη των αντίστοιχων οροσήμων. Επιπλέον, μπορεί να υποβόσκουν καθυστερήσεις, εμπόδια, αστοχίες ή άλλα προβλήματα τα οποία δεν έχουν αποτυπωθεί ακόμα στους προαναφερθέντες «σκληρούς δείκτες». Ενδεικτικά, σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση της Τραπεζής της Ελλάδος,⁴ λιγότερο από το ¼ των πόρων που είχε λάβει η Ελλάδα ως δάνεια από το ΤΑΑ μέχρι τον Απρ-24 είχαν φτάσει στους τελικούς αποδέκτες τους (ιδιωτικές επιχειρήσεις), μεταξύ άλλων, λόγω γραφειοκρατίας. Για τις επιχορηγήσεις το ποσοστό αυτό ήταν σημαντικά μεγαλύτερο, στο 45% του ποσού που έχει ληφθεί από το ΤΑΑ. Ένα επιπλέον 31% είχε μεταφερθεί στις περιφέρειες, τους δήμους και άλλες αρχές και οργανισμούς υλοποίησης, χωρίς όμως να υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα στοιχεία για την πορεία των επιμέρους χρηματοδοτούμενων έργων.

Συνεπώς, έχοντας διανύσει επιτυχώς πλέον τη μισή διαδρομή, η Ελλάδα στέκεται σ' ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Την περασμένη εβδομάδα δημοσιεύτηκε το πρώτο τμήμα της Έκθεσης που συνέταξε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μια ομάδα διακεκριμένων ερευνητών υπό τον πρώην Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Μάριο Ντράγκι («Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας»). Στην έκθεση τονίζεται η σημασία της ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να βρεθεί ξανά η τελευταία σε θέση να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ

⁴ Bank of Greece, Note on the Greek Economy (May 2024), Section 5, διαθέσιμο στο https://www.bankofgreece.gr/Publications/Note_on_the_Greek_economy_17_May_2024.pdf.

και την Κίνα στις διεθνείς αγορές. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτούνται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα ενισχύσουν την καινοτομία, θα στηρίξουν την προσπάθεια απανθρακοποίησης και θα ενισχύσουν την ασφάλεια του συνασπισμού, αλλά και επιπρόσθετες επενδύσεις. Για την χρηματοδότηση αυτού του σχεδίου εκτιμάται ότι απαιτούνται επιπλέον επενδύσεις τουλάχιστον €750 με €800 δισεκ. σε ετήσια βάση, οι οποίες αντιστοιχούν στο 4,4% με 4,7% του ΑΕΠ του 2023. Στόχος η αύξηση των επενδύσεων στην ΕΕ27 από το 22% του ΑΕΠ στο 27%. Η χρηματοδότηση επενδύσεων τέτοιας κλίμακας, αναφέρεται στην Έκθεση, προϋποθέτει και τη συμμετοχή του δημόσιου τομέα, ο οποίος θα πρέπει να αντλήσει μέρος των απαιτούμενων πόρων από τις αγορές. Προς το παρόν όμως ομοφωνία για κάτι τέτοιο δε φαίνεται να υπάρχει.

Η συμμετοχή των επενδύσεων παγίων στο ΑΕΠ της Ελλάδας το 2023 βρισκόταν μόλις στο 14%. Αν και αυξημένη σε σχέση με τα προ-πανδημίας επίπεδα, όταν είχε υποχωρήσει κάτω από το 11%, παρέμενε η χαμηλότερη μεταξύ των χωρών-μελών της ΕΕ27. Επιπλέον η Ελλάδα υστερεί σημαντικά και στην καινοτομία, η οποία αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης και βρίσκεται σε σχέση αλληλοτροφοδότησης με τις επενδύσεις. Χαρακτηριστικά, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η Ελλάδα το 2023 βρισκόταν μόλις στην 24^η θέση στην ΕΕ27 και στην 37^η θέση μεταξύ των 50 χωρών υψηλού εισοδήματος στον δείκτη καινοτομίας. Διαχρονικά εμφανίζει στασιμότητα, καθώς μετά από μια βελτίωση της σχετικής της θέσης κατά την περίοδο της κρίσης και των προγραμμάτων προσαρμογής, από το 2017 και έπειτα διακυμαίνεται μεταξύ της 40^{ης} και της 50^{ης} θέσης στη διεθνή κατάταξη, χωρίς εμφανή τάση βελτίωσης.

Σύμφωνα με παλαιότερες εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομικών, το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» θα μπορούσε να κινητοποιήσει επενδυτικούς πόρους ύψους €60 δισεκ. Λόγω της αύξησης του προϋπολογισμού του σχεδίου μετά την επέκταση του δανειακού του σκέλους κατά €5 δισεκ., η επίδραση αναμένεται να είναι ακόμα μεγαλύτερη. Σε ετήσια βάση αυτό αντιστοιχεί σε τουλάχιστον €10 δις μεσοσταθμικά κατά τη διάρκεια του σχεδίου, δηλαδή περίπου 5,5% με 6% του ΑΕΠ.⁵

Θα μπορούσαμε συνεπώς να πούμε ότι η Ελλάδα, σε αντίθεση με τις ισχυρές οικονομίες της Ευρώπης οι οποίες σε καθαρή βάση συνεισφέρουν παρά επωφελούνται άμεσα από το ΤΑΑ, διαθέτει ήδη τους πόρους για να μειώσει την απόσταση που τη χωρίζει από τους εταίρους της στην ΕΕ27, δίνοντας έμφαση στην έγκαιρη υλοποίηση των επενδύσεων και την πλήρη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που θα ενισχύσουν την καινοτομία, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της. Καθώς υπό τις παρούσες συνθήκες και δεδομένων των πολιτικών και οικονομικών ισορροπιών στην ΕΕ27 φαντάζει –εκτός απροόπτου– εξαιρετικά δύσκολο να ανανεωθεί το ΤΑΑ ή να δημιουργηθεί ένα νέο αντίστοιχης φύσης Ταμείο μετά τη λήξη του, η ευκαιρία που έχει παρουσιαστεί είναι μοναδική. Η σωστή αξιοποίησή της θα είναι καθοριστική για την πορεία της οικονομίας και της χώρας μακροπρόθεσμα.

⁵ Δεδομένου ότι ορισμένες από τις επενδύσεις που εντάχθηκαν στο ΤΑΑ μπορεί να λάμβαναν χώρα ούτως ή άλλως, η καθαρή αύξηση των επενδύσεων παγίων θα είναι μικρότερη.

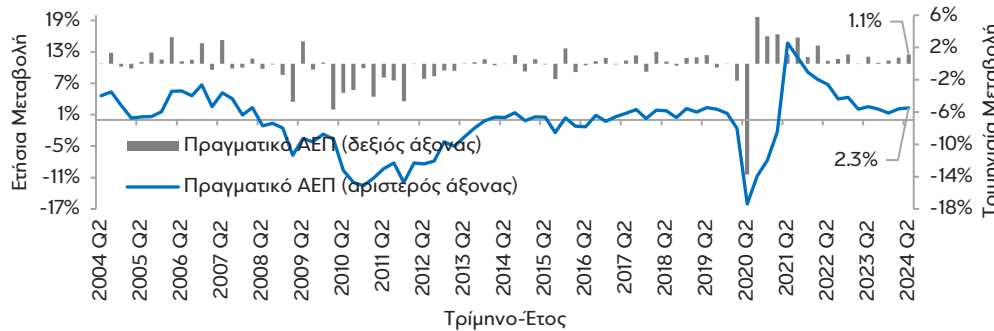

Πίνακας Α1: Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Το 2^ο τρίμηνο 2024 η ετήσια μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ήταν +2,3% YoY (+2,1% YoY το Q1 2024 και +2,6% YoY το Q2 2023) και η αντίστοιχη τριμηνιαία μεταβολή ήταν +1,1% QoQ (+0,8% QoQ το Q1 2024 και +0,9% QoQ το Q2 2023)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2024: 2024 2,2%, 2025 2,3%

ΑΕΠ (% YoY, % QoQ)

Περίοδος: Q2 2004–Q2 2024

Στοιχεία: τριμηνιαία

Μέσος Όρος: -0,4%

Διάμεσος: +0,6%

Μέγιστο: +14,7% (Q2 2021)

Ελάχιστο: -16,0% (Q2 2020)

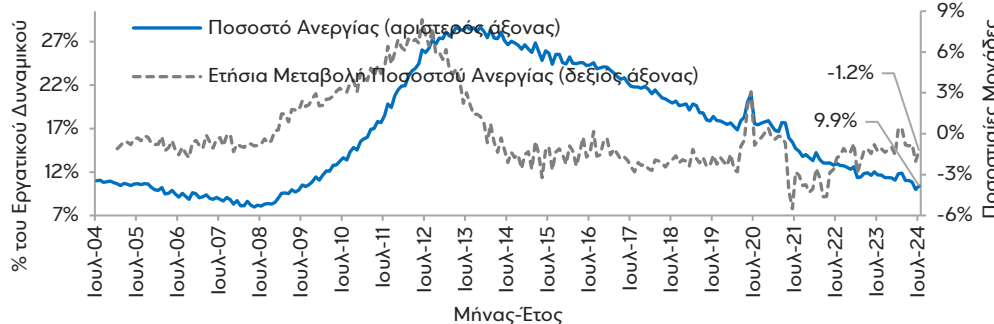
Δημοσίευση: 6/9/2024 (προσωρινά στοιχεία)

Επόμεν: 6/12/2024

Ποσοστό Ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Τον Ιούλιο 2024 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 9,9% (9,5% τον Ιούνιο 2024 και 11,1% τον Ιούλιο 2023) και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο μέγεθος (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν στο 10,6% (10,7% τον Ιούνιο 2024 και 11,6% τον Ιούλιο 2023)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2024: 2024 10,3%, 2025 9,7%

Ποσοστό Ανεργίας (%)

Περίοδος: 7/2004-7/2024

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: 17,2%

Διάμεσος: 17,2%

Μέγιστο: 28,3% (7/2013)

Ελάχιστο: 7,5% (5/2008)

ΑΑ = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

ΠΜ = ποσοστ, μοναδ,

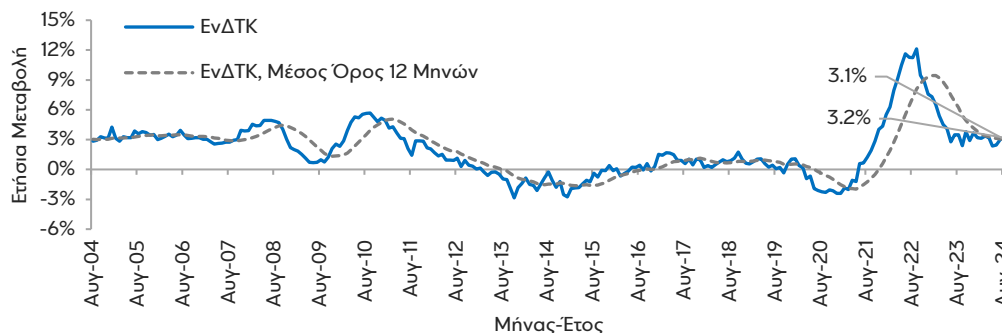
Δημοσίευση: 29/8/2024

Επομ, δημ: 1/10/2024

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Τον Αύγουστο 2024 η ετήσια μεταβολή του ΕνΔΤΚ ήταν +3,2% YoY (+3,0% YoY τον Ιούλιο 2024 και +3,5% YoY τον Αύγουστο 2023) και η αντίστοιχη μέση ετήσια μεταβολή (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν 3,1% YoY (3,1% YoY τον Ιούλιο 2024 και 6,2% YoY τον Αύγουστο 2023)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2024: 2024 2,8%, 2025 2,1%

ΕνΔΤΚ (% YoY)

Περίοδος: 8/2004-8/2024

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: +2,0%

Διάμεσος: +1,6%

Μέγιστο: +12,1% (9/2022)

Ελάχιστο: -2,9% (11/2013)

Δημοσίευση: 10/9/2024

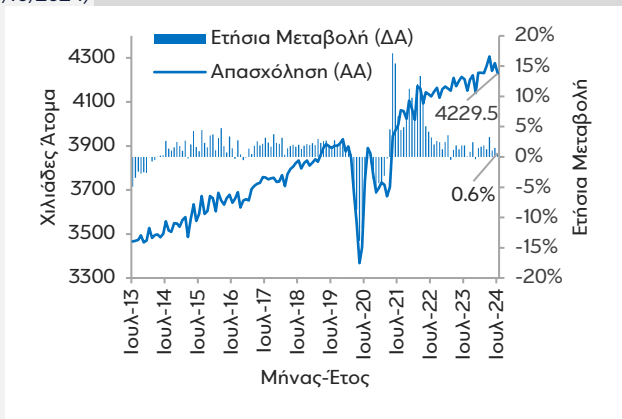
Επομ, δημ: 10/10/2024

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), Eurobank Research,

Πίνακας Α2: Δείκτες Οικονομικής Δραστηριότητας και Συγκυρίας της Ελληνικής Οικονομίας

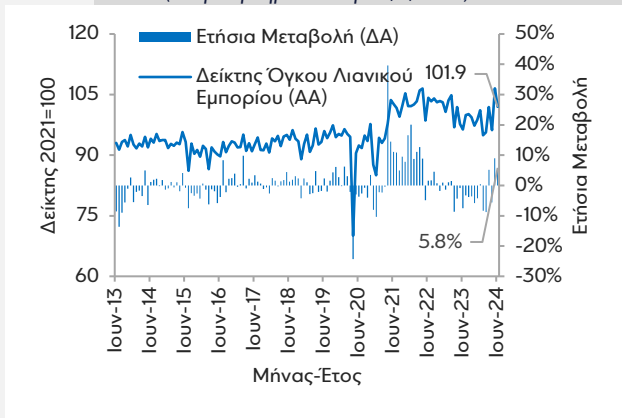
Απασχόληση (σύνολο οικονομίας): +0,6% YoY τον Ιουλ-24 από +1,5% YoY τον Ιουν-24, +1,3% YoY την περίοδο Αυγ-23 – Ιουλ-24 (12Μ) από +1,8% YoY την περίοδο Αυγ-22 – Ιουλ-23 (επόμενη δημοσίευση: 1/10/2024)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος: 106,3 ΜΔ τον Αυγ-24, -0,5 ΜΔ MoM και -5,2 ΜΔ YoY τον Αυγ-24 από -3,7 ΜΔ MoM και -3,9 ΜΔ YoY τον Ιουλ-24 (επόμενη δημοσίευση: 27/9/2024)

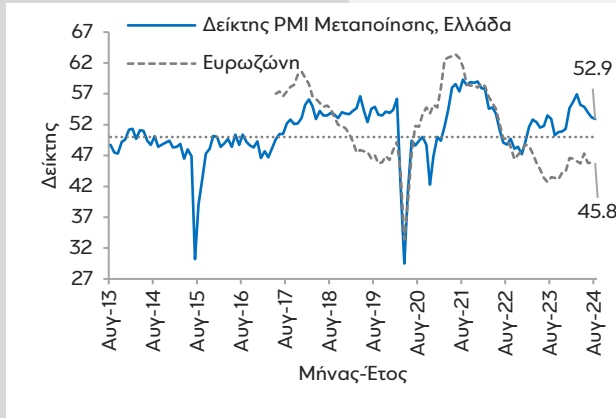
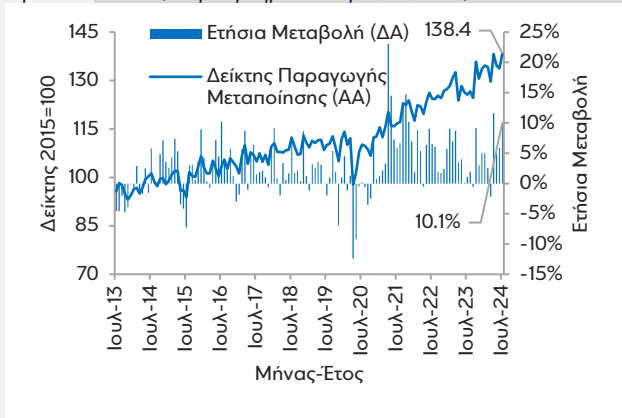
Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου: -4,3% MoM και +5,8% YoY τον Ιουν-24 από +10,8% MoM και +9,0% YoY τον Μαί-24, -2,1% YoY την περίοδο Ιουλ-23 – Ιουν-24 (12Μ) από -1,2% YoY την περίοδο Ιουλ-22 – Ιουν-23 (επόμενη δημοσίευση: 30/9/2024)

Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή: -48,1 ΜΔ τον Αυγ-24, -4,2 ΜΔ MoM και -12,7 ΜΔ YoY τον Αυγ-24 από -1,2 ΜΔ MoM και -15,3 ΜΔ YoY τον Ιουλ-24 (επόμενη δημοσίευση: 27/9/2024)

Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης: +3,4% MoM και +10,1% YoY τον Ιουλ-24 από -0,7% MoM και +5,9% YoY τον Ιουν-24, +4,7% YoY την περίοδο Αυγ-23 – Ιουλ-24 (12Μ) από +4,2% YoY την περίοδο Αυγ-22 – Ιουλ-23 (επόμενη δημοσίευση: 10/10/2024)

Δείκτης PMI Μεταποίησης: 52,9 ΜΔ τον Αυγ-24, -0,3 ΜΔ MoM και 0,0 ΜΔ YoY τον Αυγ-24 από -0,8 ΜΔ MoM και -0,3 ΜΔ YoY τον Ιουλ-24 (επόμενη δημοσίευση: 1/10/2024)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), S&P Global, Eurobank Research, Σημείωση: ως ΜΔ ορίζουμε τις μονάδες δείκτη, ως MoM και YoY τη μηνιαία και την ετήσια μεταβολή αντίστοιχα, και ως ΑΑ και ΔΑ τον αριθμητικό και τον κάθετο άξονα αντίστοιχα,

Πίνακας Α3: Βασικά Μακροοικονομικά - Μικροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας																
Ενημέρωση: 20/9/2024																
Μεταβλητές	Στοιχ.	Πηγή	Μέτρηση	Εποχ. Διόρθ.	Τελευταία Παρατήρηση		Παρατήρηση Προηγούμενης Περιόδου		Παρατηρήσεις Παρελθόντων Ετών							
					Παρατήρηση	Περίοδος	2021	2020	2019	2018						
Βασική Επισκόπηση																
Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	γ	(1), (7)	% YoY	-	2.0%	2023	5.6%	2022	8.4%	2021	-9.3%	2020	1.9%	2019	1.7%	2018
Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			€ δις	-	194.5		190.7		180.6		166.7		183.8		184.0	
Ονομαστικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			€ δις	-	220.3		206.6		181.5		165.0		183.3		179.6	
Ποσοστό Ανεργίας			%	-	11.1%		12.4%		14.7%		16.3%		17.3%		19.3%	
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή			% YoY	-	4.2%		9.3%		0.6%		-1.3%		0.5%		0.8%	
Αποπληθωριστής Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος			% YoY	-	4.5%		7.8%		1.5%		-0.8%		0.2%		-0.2%	
Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	q		% YoY	Ναι	2.3%	2024 Q2	2.1%	2024 Q1	2.6%	2023 Q2	6.8%	2022 Q2	14.7%	2021 Q2	-16.0%	2020 Q2
Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			% QoQ	Ναι	1.1%		0.8%		0.9%		0.3%		1.2%		-13.7%	
Ποσοστό Ανεργίας	m		%	Ναι	9.9%	Ιουλ-24	9.5%	Ιουν-24	11.1%	Ιουλ-23	12.5%	Ιουλ-22	14.2%	Ιουλ-21	17.0%	Ιουλ-20
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή			% YoY	-	3.2%	Αυγ-24	3.0%	Ιουλ-24	3.5%	Αυγ-23	11.2%	Αυγ-22	1.2%	Αυγ-21	-2.3%	Αυγ-20
Αποπληθωριστής Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	q		% YoY	Ναι	2.7%	2024 Q2	3.0%	2024 Q1	5.3%	2023 Q2	7.8%	2022 Q2	0.5%	2021 Q2	-1.1%	2020 Q2
Σύνισιτ Πραγμ. Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος																
Πραγμ. Ιδιωτική Καταναλ. (Νοικοκυριά και ΜΚΙΕΝ)	q	(1), (7)	% YoY	Ναι	2.0%	2024 Q2	2.1%	2024 Q1	1.9%	2023 Q2	7.8%	2022 Q2	14.9%	2021 Q2	-14.5%	2020 Q2
Πραγμ. Δημόσια Κατανάλωση			% YoY	Ναι	-3.6%		-5.1%		1.5%		3.4%		2.6%		-1.1%	
Πραγμ. Επενδύσεις Παγίων (Ιδιωτικές και Δημόσιες)			% YoY	Ναι	3.9%		3.1%		9.3%		8.7%		21.1%		-0.7%	
Πραγμ. Εξαγωγές (Αγαθά και Υπηρεσίες)			% YoY	Ναι	2.1%		-3.7%		0.2%		13.2%		25.2%		-29.0%	
Πραγμ. Εισαγωγές (Αγαθά και Υπηρεσίες)			% YoY	Ναι	9.6%		3.1%		0.0%		11.4%		27.1%		-15.9%	
Αποτελεσματικότητα																
Πραγμ. Παραγωγικ. της Εργασίας (ανά απασχολούμενο)	q	(4), (7)	% YoY	Ναι	1.4%	2024 Q2	0.6%	2024 Q1	1.5%	2023 Q2	3.4%	2022 Q2	12.8%	2021 Q2	-12.2%	2020 Q2
Πραγμ. Παραγωγικ. της Εργασίας (ανά ώρα εργασίας)			% YoY	Ναι	0.8%		0.5%		0.4%		4.0%		-12.0%		14.5%	
Αγορά Εργασίας																
Απασχολούμενοι	m	(1), (7)	χιλ. άτομα	Ναι	4229.5	Ιουλ-24	4275.8	Ιουν-24	4203.2	Ιουλ-23	4124.6	Ιουλ-22	3995.4	Ιουλ-21	3744.1	Ιουλ-20
Ανεργοί			χιλ. άτομα	Ναι	465.2		448.4		527.4		587.7		662.6		769.0	
Εργατικό Δυναμικό			χιλ. άτομα	Ναι	4694.7		4724.2		4730.6		4712.3		4658.0		4513.1	
Μη Ενεργός Πληθυσμός			χιλ. άτομα	Ναι	3081.3		3054.3		3069.6		3116.1		3202.8		3378.1	
Αγορά Ακινήτων																
Δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	q	(2), (7)	% YoY	Όχι	9.2%	2024 Q2	10.6%	2024 Q1	14.8%	2023 Q2	10.9%	2022 Q2	6.9%	2021 Q2	4.3%	2020 Q2
Βιομηχανία και Εμπόριο																
Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI)	m	(5), (7)	ΜΔ	Ναι	52.9	Αυγ-24	53.2	Ιουλ-24	52.9	Αυγ-23	48.8	Αυγ-22	59.3	Αυγ-21	49.4	Αυγ-20
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής	(1), (7)		% YoY	Ναι	10.5%	Ιουλ-24	10.4%	Ιουλ-24	-1.7%	Ιουλ-23	6.9%	Ιουλ-22	5.1%	Ιουλ-21	-0.1%	Ιουλ-20
Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο			% YoY	Ναι	5.8%	Ιουν-24	9.0%	Μαι-24	-7.5%	Ιουν-23	1.6%	Ιουν-22	11.1%	Ιουν-21	-3.7%	Ιουν-20
Εξωτερικός Τομέας																
Ισοζύγιο Τρεκισμών Συναλλαγών (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	Σ12m € δις	Όχι	-14.7	Ιουν-24	-15.7	Μαι-24	-17.0	Ιουν-23	-17.0	Ιουν-22	-11.6	Ιουν-21	-5.6	Ιουν-20
Α. Ισοζύγιο Αγαθών (Α1+Α2+Α3)			Σ12m € δις	Όχι	-34.5		-34.7		-36.1		-34.6		-20.0		-20.6	
Α1. Καύσιμων			Σ12m € δις	Όχι	-7.0		-7.3		-11.5		-9.5		-2.9		-4.5	
Α2. Πλοίων			Σ12m € δις	Όχι	-0.2		-0.2		-0.2		-0.1		0.0		-0.3	
Α3. Χωρίς Καύσιμα και Πλοία			Σ12m € δις	Όχι	-27.4		-27.2		-24.4		-25.1		-17.1		-15.9	
Β. Ισοζύγιο Υπηρεσιών (Β1+Β2+Β3)			Σ12m € δις	Όχι	22.4		22.2		20.1		16.7		7.3		16.5	
Β1. Ταξιδιωτικό			Σ12m € δις	Όχι	18.7		18.5		16.7		12.6		4.1		11.6	
Β2. Μεταφορών			Σ12m € δις	Όχι	3.3		3.2		3.1		4.1		3.4		5.3	
Β3. Λοιπών Υπηρεσιών			Σ12m € δις	Όχι	0.4		0.5		0.2		0.0		-0.3		-0.3	
Γ. Ισοζύγιο Πρωτογενών Εισοδημάτων (Γ1+Γ2+Γ3)			Σ12m € δις	Όχι	-5.2		-5.7		-2.4		-0.5		0.8		-1.4	
Γ1. Αμοιβών και Μισθών			Σ12m € δις	Όχι	-1.1		-1.1		-1.2		-1.2		-1.1		-1.2	
Γ2. Τόκων, Μερισιμάτων και Κερδών			Σ12m € δις	Όχι	-6.4		-6.6		-4.5		-1.8		-1.2		-2.7	
Γ3. Λοιπών Πρωτογενών Εισοδημάτων			Σ12m € δις	Όχι	2.4		2.0		3.3		2.5		3.0		2.5	
Δ. Ισοζύγιο Δευτερογενών Εισοδημάτων (Δ1+Δ2)			Σ12m € δις	Όχι	2.6		2.6		1.4		1.4		0.3		-0.1	
Δ1. Γενικής Κυβέρνησης			Σ12m € δις	Όχι	-0.8		-0.8		1.0		1.4		0.4		-0.2	
Δ2. Λοιπών Τομέων			Σ12m € δις	Όχι	3.4		3.3		0.4		0.1		-0.1		0.2	
Δημοσιονομικά Στοιχεία (Γενική Κυβέρνηση)																
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ	γ	(1), (7)	%	-	-1.6%	2023	-2.5%	2022	-7.0%	2021	-9.8%	2020	0.8%	2019	0.9%	2018
Πρωτογενές Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ			%	-	1.9%		0.0%		-4.5%		-6.8%		3.8%		4.3%	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ			%	-	161.9%		172.7%		195.0%		207.0%		180.6%		186.4%	
Επίτοκια Αναφοράς Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας																
Διευκόλυνση Αποδοχής Καταθέσεων	-	(2), (7)	%	-	3.50%	18/9/23	3.75%	12/6/23	4.00%	20/9/23	3.75%	2/8/23	3.50%	21/6/23	3.25%	10/5/23
Διευκόλυνση Σταθερού Επιτοκίου			%	-	3.65%		4.25%		4.50%		4.25%		4.00%		4.00%	
Διευκόλυνση Οριακής Χρηματοδότησης			%	-	3.90%		4.50%		4.75%		4.50%		4.25%		4.00%	
Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου και Τραπεζικά Επίτοκια																
Απόδοση Τίτλων Ελληνικού Δημοσίου (10 έτη), Μέσος Ορος	m	(6), (7)	%	-	3.32%	Αυγ-24	3.57%	Ιουλ-24	3.84%	Αυγ-23	3.51%	Αυγ-22	0.66%	Αυγ-21	1.10%	Αυγ-20
Διαφορά Απόδοσεων Ελλάδα-Γερμανία (10 έτη), Μέσος Ορος			ΜΒ		89.0		112.6		132.1		236.0		109.9		156.3	
Τραπεζικό Μέσο Επίτοκο Καταθέσεων (νέων)	(2), (7)		%	-	0.57%	Ιουλ-24	0.57%	Ιουν-24	0.47%	Ιουλ-23	0.04%	Ιουλ-22	0.04%	Ιουλ-21	0.10%	Ιουλ-20
Τραπεζικό Μέσο Επίτοκο Δανείων (νέων)			%	-	5.86%		5.77%		6.23%		3.66%		3.97%		3.99%	
Χρηματοδότηση																
Γενικό Σύνολο Χρηματοδότησης (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	€ δις	Όχι	151.0	Ιουλ-24	151.7	Ιουν-24	145.2	Ιουλ-23	144.3	Ιουλ-22	155.7	Ιουλ-21	171.7	Ιουλ-20
Α. Γενική Κυβέρνηση			€ δις	Όχι	32.8		32.5		33.1		31.3		33.6		24.5	
Β. Ιδιωτικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	77.6		78.7		70.3		69.0		66.4		73.5	
Γ. Ιδιώτες και ΙΜΚΙ			€ δις	Όχι	36.1		36.1		37.3		39.0		49.7		65.1	
Δ. Αγρότες, Ελευθ. Επαγγελματίες και Ατομικές Επιχ.			€ δις	Όχι	4.5		4.5		4.5		4.9		6.0		8.6	
Καταθέσεις και Ρέπος																
Σύνολο Καταθέσεων και Ρέπος (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	€ δις	Όχι	227.3	Ιουλ-24	228.0	Ιουν-24	225.2	Ιουλ-23	221.6	Ιουλ-22	215.2	Ιουλ-21	209.4	Ιουλ-20
Α. Κάτοικοι Εσωτερικού (Α1+Α2+Α3)			€ δις	Όχι	200.8		201.7		197.9		191.9		180.5		162.6	
Α1. Γενική Κυβέρνηση			€ δις	Όχι	6.6		6.9		8.8		9.0		8.9		11.1	
Α2. Ιδιωτικές Επιχειρήσεις (Α2.1+Α2.2+Α2.3)			€ δις	Όχι	48.2		49.0		46.4		45.5		40.3		31.8	
Α2.1. Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	0.8		0.7		0.9		1.4		1.9		1.3	
Α2.2. Λοιπά Χρηματοοικονομικά Ιδρύματα			€ δις	Όχι	3.0		3.1		2.8		3.6		3.1		2.4	
Α2.3. Μη Χρηματοοικονομικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	44.5		45.3		42.7		40.5		35.3		28.1	
Α3. Νοικοκυριά και ΙΜΚΙ			€ δις	Όχι	145.9		145.8		142.7		137.4		131.4		119.7	
Β. Κάτοικοι Λοιπών Χωρών Ευρωζώνης			€ δις	Όχι	5.2		5.0		3.9		4.4		3.5		2.0	
Γ. Μη Κάτοικοι Ευρωζώνης			€ δις	Όχι	11.3		11.3		11.2		10.2		7.7		6.3	
Δ. Υποκρέωσεις Σχετιζ. με Μεταβιβαζ. Περίουσ. Στοιχεία			€ δις	Όχι	10.0		9.9		12.2		15.2		23.4		38.6	
Δείκτες Εμπιστοσύνης																
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	m	(3), (7)	ΜΔ	Ναι	106.3	Αυγ-24	106.8	Ιουλ-24	111.5	Αυγ-23	100.1	Αυγ-22	114.1	Αυγ-21	89.9	Αυγ-20
Βιομηχανία (στάθμιση 40%)			ΜΔ	Ναι	-2.9		-1.6		3.9		-2.8		11.8		-16.3	
Υπηρεσίες (στάθμιση 30%)			ΜΔ	Ναι	41.4		39.6		39.4		22.2		33.1		-26.0	
Καταναλωτής (στάθμιση 20%)			ΜΔ	Ναι	-48.1		-43.9		-35.4		-54.2		-32.0		-34.4	
Λιανικό Εμπόριο (στάθμιση 5%)			ΜΔ	Ναι	24.8		19.3		26.0		-6.2		10.3		-21.9	
Κατασκευές (στάθμιση 5%)			ΜΔ	Ναι	9.9		7.7		-7.0		-31.3		-4.5		-42.2	

Πηγή: (1) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), (2) Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (3) Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), (4) Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), (5) S&P Global, (6) Thomson Reuters και (7) Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών Eurobank (Eurobank Research).
Σημειώσεις: (1) ως γ, q και m ορίζουμε τα ετήσια, τριμηνιαία και μηνιαία στοιχεία αντίστοιχα, (2) ως % YoY ορίζουμε την ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, ως % QoQ ορίζουμε την τριμηνιαία ποσοστιαία μεταβολή, ως Σ12m ορίζουμε το ά

Ομάδα Ανάλυσης και Έρευνας

Δρ, Τάσος Αναστασάτος | Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank
tanastasatos@eurobank.gr | + 30 214 40 59 706

Μιχαήλ Βασιλειάδης
 Ερευνητής Οικονομολόγος
mvasileiadis@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 709

Δρ, Στυλιανός Γώγος
 Ερευνητής Οικονομολόγος
sgogos@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 456

Μαρία Κασόλα
 Ερευνήτρια Οικονομολόγος
mkasola@eurobank.gr
 + 30 210 40 63 453

Marcus Bensasson
 Ερευνητής Οικονομολόγος
mbensasson@eurobank.gr
 + 30 214 40 65 113

Δρ, Κωνσταντίνος Πέππας
 Ερευνητής Οικονομολόγος
kpeppas@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 520

Παρασκευή Πετροπούλου
 Ανώτερη Οικονομολόγος
ppetropoulou@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 455

Δρ, Θεόδωρος Ράπανος
 Ερευνητής Οικονομολόγος
trapanos@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 711

Δρ, Θεόδωρος Σταματίου
 Ανώτερος Οικονομολόγος
tstamatios@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 708

Περισσότερες εκδόσεις μας διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση που ακολουθεί: <https://www.eurobank.gr/en/group/economic-research>
 Εγγραφείτε ηλεκτρονικά, σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos/oikonomikes-analuseis/forma-ekdilosis-endiiferontos>
 Ακολουθήστε μας στο twitter: https://twitter.com/Eurobank_Group
 Ακολουθήστε μας στο LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/eurobank>

DISCLAIMER

This report has been issued by Eurobank S.A. ("Eurobank") and may not be reproduced in any manner or provided to any other person. Each person that receives a copy by acceptance thereof represents and agrees that it will not distribute or provide it to any other person. This report is not an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell the securities mentioned herein, Eurobank and others associated with it may have positions in, and may effect transactions in securities of companies mentioned herein and may also perform or seek to perform investment banking services for those companies. The investments discussed in this report may be unsuitable for investors, depending on the specific investment objectives and financial position. The information contained herein is for informative purposes only and has been obtained from sources believed to be reliable but it has not been verified by Eurobank. The opinions expressed herein may not necessarily coincide with those of any member of Eurobank. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions herein, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability whatsoever or howsoever arising is accepted in relation to the contents hereof by Eurobank or any of its directors, officers or employees. Any articles, studies, comments etc, reflect solely the views of their author. Any unsigned notes are deemed to have been produced by the editorial team. Any articles, studies, comments etc, that are signed by members of the editorial team express the personal views of their author.

